

Kommentatorserien: Lars Goldschmidt om Strukturkommissionens betænkning:

Strukturtenkning uden erhvervsperspektiver

Af Lars Goldschmidt

markedschef i Dansk Handel & Service

1. Det manglende perspektiv
2. Samspil med erhvervslivet kræver viden
3. Beskæftigelsesindsatsen skal også skaffe virksomhederne arbejdskraft
4. Videnøkologi i regionerne
5. Effektivitet og velfærd

I fredags fik vi så endelig den længe ventede betænkning fra Strukturkommissionen. Alt, hvad der kunne krybe og gå, forsøgte at deltage i den offentlige debat. Desværre er debatten indtil videre helt jordstrygende: De kommunalt ansatte vil have jobgaranti, lokalpolitikere ville egentlig ikke have rørt ved noget som helst, med mindre det altså styrker deres egen position og frem for alt, hvilke enheder skal lægges sammen med hvem? Det er måske ikke så morsomt at blive slået sammen med Farum kommune, men er det virkelig det vigtigste? Næppe. En strukturreform bør være en katalysator for udvikling af fremragende offentlig service, der kan understøtte udvikling og vækst i hele samfundet. Det kræver politisk mod og en høj grad af fremtidsorientering.

Vi har nu fået seks autoriserede bud på, hvordan den offentlige sektor kan indrettes i fremtiden. (Modellerne belyser hvorvidt der skal være to eller tre forvaltningsniveauer [kommuner, regioner og stat], om der skal være direkte valg til et regionalt led og hvad opgavefordelingen skal være mellem de forskellige forvaltningsniveauer. Der diskuteres for og imod de forskellige modeller, men samlet er hovedkonklusionerne: større kommuner og større regioner.) Men strukturkommissionen har utvivlsomt været begrænset af det kommissorium, den har fået, fordi det mangler en række fundamentale spørgsmål.

Resultatet tager højde for en lang række af de udfordringer, den offentlige sektor står over for her og nu. Det hele er holdt inden for en rent offentlig debat. Det betyder, at de fremlagte bud ikke indtænker en fremtidig samfundsudvikling, og der er stort set ikke tænkt på den offentlige sektors rolle i samspillet med erhvervslivet.

2. Samspil med erhvervslivet kræver viden

Danmark har brug for kommuner og regioner, der kan være en troværdig partner for erhvervslivet, både når det gælder regulering og forvaltning, og når det gælder opbakning til erhvervsudvikling. Kommuner og regioner skal have økonomiske og fysiske ressourcer og ikke mindst et vidensniveau, som gør dem reelt i stand til at arbejde strategisk sammen med erhvervslivet, om både offentligt-privat samspil og rammevilkår for erhvervslivet. Derfor må snæversyn, vaneforestillinger og hensyn til, hvem der kan få politisk flertal i hvilke kommuner, ikke bremse de nødvendige reformer. Danmark har ikke råd til, at misforstået lokalpatriotisme står i vejen for skabelsen af en effektiv og kompetent offentlig sektor.

Når vi ser på den nuværende struktur, er både amter og kommuner alt for små til reelt at være en sparringspartner for virksomhederne. Kan en landkommune med 10.000 indbyggere og en svineproducent som største virksomhed reelt varetage moderne miljøforvaltning. Der vil typisk være én medarbejder til denne opgave. Kan den som kunde eller sparringspartner kommunikere med en IT-virksomhed? Der er ingen tvivl om, at der i enkelte kommuner sidder ildsjæle med indsigt og viden, men det er ikke det genelle billede. Alle kommuner vil gerne tiltrække virksomheder, som kan være med til at udvikle kommunens beskæftigelse og skattegrundlag. Derfor har næsten alle kommuner en erhvervschef, som skal virke som ambassadør og sparringspartner for erhvervslivet, samt et par marker som de har udnævnt til "erhvervsområde". Det er initiativer, men kræver langt mere når en udenlandsk biotekvirksomhed, en IT-iværk-sætter eller en helt tredje virksomhed skal beslutte sig for, om man vil flytte til en kommune. Det er jeg sikker på, at de kommuner, hvor det er lykkedes, vil give mig ret i.

Det kræver viden, effektiv forvaltning, erfaring og nysgerrighed at være en god sparringspartner for erhvervslivet. Erhvervsområder, en effektiv skatteligning og en godt arbejdende teknisk forvaltning er i virkeligheden kun helt basale krav, som skal være opfyldt, før nye virksomheder overhovedet overvejer at gå videre med samarbejdet. Hvis minimumskravene er opfyldt, så kommer den næste store udfordring for kommunerne: Hvordan vil de sikre et effektivt og smidigt samspil med virksomheden? Her er der behov for en løbende og kvalificeret dialog mellem virksomheden og kommunen. Kommunen er simpelthen nødt til, at kende sine virksomheder indgående. Den stadig højere innovationshastighed, globaliseringen og det øgede vidensniveau i alle produkter betyder, at både virksomheder og det offentlige står over for en verden, som er i permanent bevægelse. Virksomhederne er nødt til at forholde sig til disse ændringer hurtigt, med mindre de vil dø. Den hastige udvikling stiller krav til stadigt mere fleksible og kommunikative kommuner. På den baggrund er Strukturkommissionens anbefaling af en kommunestørrelse på mindst 30.000 indbyggere fornuftig. Men størrelse i sig selv er ikke løsningen. Det er nødvendigt, at de nye større kommuner satser på at komme i dialog med erhvervslivet.

4. Videnøkologi i regionerne

Det, der kendetegner succesrige regioner i Europa, er, at det er lykkedes at skabe en solid videnøkologi. Med videnøkologi tænker jeg på et frugtbart samspil mellem det offentlige, universiteter, forskningsmiljøer, innovationsmiljøer, et levende kulturelt miljø og naturligvis virksomhederne. Det tager tid at skabe en velfungerende videnøkologi, men som det succesrige

erhvervs- og forskningsmiljø, der er opstået omkring Ålborg, viser, så er det slet ikke umuligt. Nordjylland ligger ikke indlysende smart placeret infrastrukturmæssigt, men hvis det rigtige miljø er tilstede, så skal virksomheder og vidensmedarbejdere nok finde frem.

Den nuværende amtsstruktur har gennemgående ikke været en gevinst set fra et erhvervssynspunkt – de er for små til en række opgaver, og for store til andre. Den fundamentale fejl har været, at videnøkologien i det enkelte amt, med få undtagelser, har været for svag. Sammenhængende videnøkologier kunne skabes inden for den enkelte region, hvis Danmark blev opdelt i tre eller fem regioner med et helt andet sæt opgaver, end dem vi kender i dag. Det kunne være en af de kommende regioners vigtigste opgave at understøtte adgangen til en tilstrækkelig mængde viden for områdets virksomheder – viden er vore dages svar på tidligere tiders fysiske infrastruktur set fra et erhvervssynspunkt.

Vilkårene for vækst er meget forskellige i Danmark, og det skal regionerne afspejle. Der er meget store forskelle på erhvervsstrukturene rundt om i landet, og det betyder, at det er svært at føre én sammenhængende vækstpolitik. Regeringen har reelt opgivet at føre regional erhvervs politik, hvad der kan være nok så klogt. I stedet bør vi satse på, at regionerne får en reel mulighed for at føre aktiv regional vækstpolitik. De kommende regioner må finde ud af, hvad der er deres videnskæssige styrkepositioner og så føre en politik, der kan understøtte og udvikle regionens spidskompetencer. Hovedstadsregionen har vist et enormt potentiale og en meget betydelig vækst. Den udvikling skal kopieres, og ikke handicappes af lokalchauvinisme og angst for fremtiden.

5. Effektivitet og velfærd

Kommunernes økonomi er i vidt omfang ustyrlig, og størstedelen af væksten i de offentlige udgifter i de sidste 30 år skyldes således amter og kommuners forbrug. Hvis vi skal finansiere fremtidens velfærd, så skal udgiftsvæksten bremses, og det offentlige skal sikre en øget effektivitet. I debatten har det allerede flere gange været fremført, at kommunesammenligninger vil koste mange penge på IT-kontoen. Men IT er ikke et problem, det er en chance for forbedring. En effektiv digital forvaltning og en parallel gennemgang af forretningsgangen er nogle af de vigtigste ingredienser i den gentænkning af det offentlige, som er forudsætningen for en regelret produktivitetsfremgang.

Et andet centralt element, der kunne fortjene en grundigere belysning, er en stærkt øget anvendelse af offentligt privat samspil, herunder udlicitering. I de sidste 10 år er der på trods af mange ord og gode hensigter ikke sket en stigning i kommunernes udlicitering. Udliciteringen ligger på omkring 12%, mens staten er lykkedes med at udlicitere 20%. Alle analyser af de mulige gevinster ved øget offentligt-privat samspil viser, at det ville muliggøre kvalitetsøgninger i den leverede service og/eller besparelser, hvis kommunerne kunne komme op på det statslige niveau. Det ville betyde vækst i erhvervslivet. Og ikke mindst ville erhvervslivet få en viden om outsourcing af offentlige opgaver, som kan anvendes til at skabe omsætning i udlandet. En af de væsentligste årsager til den dårlige udnyttelse af IT og udlicitering, som redskaber til effektivisering, er en grundlæggende mangel på viden i de organisationer, der skal udlicitere opgaverne, og begrænsede erfaringer i de virksomheder der skal byde på dem. At udlicitere alt, hvad der ikke er kerneopgaver, er ofte en kompleks øvelse, som kræver overskud og viden.

Strukturkommissionens anbefalinger af større regioner og kommuner er således også fornuftige set fra et erhvervssynspunkt. Geografien, opgavefordelingen og holdningen til opgaverne i de nye kommuner og regioner er helt afgørende for, at fremtidens offentlige sektor også kan blive til gavn for erhvervsudviklingen. Med en klogt gennemført strukturrevision er der mulighed for dels at sikre velfærden gennem effektivisering, dels skabe øget vækst i erhvervslivet. Men det kræver, at de forskellige parter kommer ud af hullerne, glemmer lokalchauvinismen og arbejder for at skabe en fremtidssikret strukturreform.

Lars Goldschmidt er kemiingeniør fra Danmarks Tekniske Universitet, hvor han også tog en Ph.d. fra Institut for Kemiteknik. Fra 1986-89 førte han for Energistyrelsen tilsyn med Mærsk Olie og Gas; fra 1989-90 havde han et serniorstipendiat ved Handelshøjskolen; 1990-92 var han procesingeniør med Mærsk før han i 1992 blev chef for Miljøstyrelsens Industrikontor. I 1993 modtog han en Ph.d. fra Institut for Organisation og Arbejdssociologi (om 'Magt, Viden, Interesser og Sikkerhed'). I 1996 blev han chef for Miljøstyrelsens kontor for Renere Teknologi og Produkter. 1997-99 var han chef for Dansk Industris teknologi- og uddannelsespolitiske afdeling - og fra 1999 direktør for DI's Virksomheds-udviklingsområde. I 2000 blev han direktør fra Arbejdsmarkeds-styrelsen, og 1. september tiltrådte han stillingen som markedschef i Dansk Handel og Service. Han er medforfatter til bøgerne: "**Borgerlige Ord Efter Revolutionen**" (1999) og "**Det nye systemskifte**" (2001, begge Gyldendal).